

# כיצד העדים פרק ראשון מכות

ג.

## עין משפט נר מצוה

א מ"י פ"כ מה' עדות  
ה'א' טו"ח מ"י ל"ח:  
ב מ"י פ"ג מה' עדות  
ה'א' טו"ח מ"י ל"ח:  
ג מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
ד מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
ה מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
ו מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
ז מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
ח מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
ט מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
י מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
יא מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
יב מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
יג מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
יד מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
יז מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
יח מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
יט מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:  
כ מ"י פ"ח מ"י כ"ט ט"א:

## רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב  
עד זומם משלם לפי  
חלקו. כגון שבא ואמר  
אנו פלוני ופלוני העדנו  
והזמנו בבית דין של  
פלוני והזיכינו ממון זהו  
משלם לפי חלקו. סד"א  
כיון דלחבריה לא מצי  
מחייב ליה איהו נמי  
לא משלם קמ"ל דמשלם  
לפי חלקו. אבל אחר  
שקרי העדתי לאו כל  
כמיניה כיון שהגיד שוב  
אינו חוזר ומגיד. וכי  
האי גזנא לא א"ל סגיא  
דאנו משלם על פי עצמו  
אלא עדותו שהעיד עדות  
וכנה חשבינן ומתקיימת.  
וכגון כגזנא אחד מן  
העדים זומם אינו משלם  
כלל דהנאי לעולם אין  
משלמין ממון עד שזומם  
שניהן. אבל אם הזומם  
כולן משלמין כל אחד  
לפי חלקו דנתן משלמין  
במעות ואין משלמין  
במכות (ג) אבל העידו  
שחייב מלקות נמצאו  
וזוממין כל אחד לוקה:  
ממ"י מעידת את איש  
פלוני שגירש את אשתו  
וכן יתן לה כתובתה והלא  
בין יתום בין למחר סופו  
ליתן לה כתובתה אומדין  
כמה אדם רוצה ליתן  
בכתובתה של זו שאם  
נתאלמנה או נתגרשה ואם  
מתה יירשנה בעלה: כיצד  
שמיך. אמר רב חסדא  
בעל. רב נתן בר הורשיא  
בבאשה: אמר רב  
פפא בבאשה וכתובתה  
פ"י כשם שהעידו עליה  
גירשה בעלה ונתן לה  
כתובתה ונמצאו זוממין  
אין משלמין לה כל  
כתובתה לא לפי טובת  
הנאת כתובתה כאשר  
הוא מפורש בפרק החובל  
בבבא (פ"ג: 99). הלכה  
חדש שטותה וקטן מריתן  
רצה כר כן בבא משלמין  
שלו לפי טובת הנאת  
כתובתה אשתו והיא  
תחתיו: כיצד אומדין כמה  
אדם רוצה ליתן בכתובתה  
של זו שאם תמות אשה זו  
בחייה בעלה ויירשנה בעלה  
יזכה בה הקונה אותה מן  
הבעל ואם נתאלמנה או  
נתגרשה תגבה כתובתה  
ואבדו מעות הקונה זהו  
שהיו מפסידין הבעל  
בעדותו שגירשה והוא  
שוממו לעשות לבעל.  
(וחלקו בזה רב חסדא  
אמר בבעל שמיך אומדין  
כמה אדם רוצה ליתן  
בקינות מזה הבעל  
מה שיישור כתובת אשתו  
לשבתות והיא תחתיו  
כענין שפירשה למעלה).  
ורשומא זו רב חסדא  
אמר בבעל כלומר אומדין  
ידעת זה הבעל בכמה מן

המעות יתירצה זה למכור כתובת אשתו בטובת הנאה כענין שפירשונו למעלה. ורב נתן בר הורשיא אמר בדיעת האשה אומדין  
ושמין בכמה תתירצה שמיך זו שוממו בכתובתה בטובת הנאה כמו שפירשונו למעלה (ג). ורב פפא הוסיף על דברי רב נתן ואמר  
באשה וכתובתה שמיך (ז) נמצא רב נתן בר פפא חולקין על רב חסדא ורבו עליי: (ובאן חסדים מן הכתוב מן שמיך וחסין:)  
א) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ב) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ג) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ד) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ה) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ו) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ז) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ח) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ט) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (י) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יא) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יב) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יג) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יד) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יז) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יח) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יט) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (כ) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה:

**באומר** עדות שקר העדתי. ושז החס לכאורה משמע (א) דכי  
אמר הכי משלם חלקו דא"כ צקש להפסיד ממון חבירו  
בעדותו ולא נראה דהא ליתא מאן דמשלם ממון אלא א"כ החס במקום  
פלוני עמנו הייתם לכך יש לפרש עדות שקר העדתי ושז החס  
שניהן שהשטח יש לפרש (ו) כדלמור  
עדות שקר העדתי קוטר עדותו  
ולא שייכא ביה תורת הומה כי אם  
בחבירו ופריך הא כל כמיניה אפי'  
הוא בעמנו אתי ליד הומה דכיון  
שהגיד שז אינו חוזר ומגיד והוי  
כלא סמר את דבריו וא"כ הווי שניהם  
וזוממין ומשלמין ממון:

**ביצד** שמיך. אותו זכות שיש לו  
לבעל כתובתה דמה שהיא  
תחתיו יותר מאס גרשה לפי שאתה  
מואל אותו יפוי כח שיש לו לבעל  
זמה שהיא תחתיו צ"ד דריס האחד  
אס ימכור לאחר זכות ספקיו שאס  
מתה יירשנה והשני הוא יקנה מאשמו  
זכות ספקיה שאס תתאלמן או תתגרש  
שהיא תמכור לו דמים מועטים  
וצענין זה יפה כח זכותו יותר  
מאס (ב) למכור הוא זכות ספקיו כיצד  
הרי שהיתה כתובתה ק' מנה אם אס  
למכור זכות ספקיו יתן לו הלוקח ג'  
מנה נמצא שזכות הבעל כמה הוא  
זמה שהיא תחתיו עולה ל' מנה  
דכרך זה וכשהיא מוכרת כתובתה  
עולה זכותו ק' מנה לפי שאין זכות  
ספקיה שזו כמו זכות ספקיו חדא  
שהוא מוחזק ועומד והיא מחסרה  
גזינא ועוד שהוא אוכל תמיד פירות  
הקרקע הנימחד לכתובתה ולא היא  
ולכן (ה) כשהוא מוכר זכות ספקיו צ"ד  
מנה האשה מוכרת זכות ספקיה ק'  
לבעל הן לאחר צ"ד מנה הרי לך  
שיקנה מאשמו זכות ספקיה שהאשה  
לו כל הכתובה של ק' מנה צ"ד מנה  
והשאר דכרך זה עולה יפוי כח זכות  
הבעל כמה שהיא תחתיו ל' מנה  
כדפירשתי ולכן מצעני ליה כיצד שמין

מי אמרינן דשמין לאשה כמה אדם רוצה ליתן זכות ספקיה דהיינו  
ארבעים וכל השאר דהיינו ק' מנה ישלמו שכל השאר (ו) מפסידין  
אותו בעדותו שמיך שגירשה שהרי היו מחייבין אותו כל הכתובה  
ולישא דמתני' משמע הכי דקתני אומדין כמה אדם רוצה ליתן שאס  
נתארמלה או נתגרשה משמע דשמין צאשה או דלמא הא לא אמרינן  
לשום צאשה לחייב העדים לשלם כל הכתובה חוץ מזכות ספקיה  
דכ"פ' שמה לא היה נפסד בעדותם כולי האי דשמה לא תמכור לו  
האשה זכות ספקיה ולכן אין לנו לשום צאשה כדפירשתי אלא שמין  
צבעל כמה יתנו לו זכות ספקיו אס ימכור זה דהיינו ג' מנה וכך  
ישלמו לו העדים שכן מפסידין אותו ושאס נתארמלה או נתגרשה  
דמתני' לאו למימר דשמין צאשה אלא ה"ק אומדין כמה אדם רוצה  
ליתן בכתובה (ז) זו שהיא תלויה בצפק שאס תתאלמן או תתגרש  
תגזנה היא ואס מתה יירשנה צעלה ושמין בית דין זכות ספקיו  
ותנו לו: **מועדיין** אנו באיש פלוני שגירש אשתו וכו'. וא"י וליחייבו  
שאר כסות (ח) ועונה) דהא מפסידין לאשה ו"ל דמייירי שמעשה ידיה  
שן (י) צידו שזין כשאר כסות (ועונה) ועוד ו"ל שאומרת גירשתי  
וא"כ מחלה לבעלה אותן (ג) דברים ואע"ג דלמרינן האשה שאמרה  
לבעלי גירשתי נאמנה ה"מ היכא דליכא עדים אצל היכא דליכא  
עדים לא כדלמרינן בכתובתה פרק האשה שנתארמלה (דף כג:)

א"כא  
ולאע"ג  
המעות יתירצה זה למכור כתובת אשתו בטובת הנאה כענין שפירשונו למעלה. ורב נתן בר הורשיא אמר בדיעת האשה אומדין  
ושמין בכמה תתירצה שמיך זו שוממו בכתובתה בטובת הנאה כמו שפירשונו למעלה (ג). ורב פפא הוסיף על דברי רב נתן ואמר  
באשה וכתובתה שמיך (ז) נמצא רב נתן בר פפא חולקין על רב חסדא ורבו עליי: (ובאן חסדים מן הכתוב מן שמיך וחסין:)  
א) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ב) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ג) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ד) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ה) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ו) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ז) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ח) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ט) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (י) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יא) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יב) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יג) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יד) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יז) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יח) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יט) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (כ) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה:

**מאי ניהו.** האי ממון ציד צעלו דקאמר ר"נ היינו דלא נעשה מעשה  
שעדיין לא שילם אלא שנגמר דינו לשלם: **משלשין** נמנו. אס שלשה  
עדים הן או ארבעה משלשין ביניהם בית דין נעשין שלש ביניהן  
לשחותם בפרעון איש לפי חלקו. אי נמי האי משלשין לישנא  
לשלמה מחלקין הפרעון בין  
ששתן הוא והא דכיון נמי אס ארבעה  
הן מרבעין: כל כמיניה. בתמיה. וכי  
יכול הוא לחזור צו ויפטר הנדון  
משלם: **טענו.** אינו ופלוני וחבירו  
אינו מודה: **והויבנו** ממון. צ"ד  
שהזמנו והעמידנו הנדון דין על  
הזמנו והייבנו צ"ד ומההוא שעתא  
ממונה הוא גדיהו ואין זה מרשיע עד  
עמנו שצדק הרשיעוהו אלהים: **כיון**  
**לנחניה** לא מצי מחייב ליה. שאינו  
נאמן על חבירו: **בתני'** שגירש  
**את אשתו.** בפנינו דיוס פלוני וזה  
אומר לא גרשתי ואיני חייב לה  
כתובה ונמצאו זוממין בעמנו הייתם:  
**והלא צין היום כו'.** כלומר מה ישלמו  
אלו אס תאמר כל הכתובה והלא שמה  
ימות או יגרשנה היום או מחזר וסופו  
ליתן לה כתובה נמצאו שלא היו  
מפסידין אותו כלום: **אומדין כמה**  
**אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו.**  
מסקפ שאס נתארמלה או נתגרשה  
יעלנה לוקח ואס מתה יירשנה צעלה  
ויפסיד מעותיו שנתן וצגמ' מפרש  
מאי קא מחייב להו תנא דמתני'  
ליתן: **גמ'** כיצד שמיך. כלומר  
מאי קא מחייב להו למימד דיש לפתור  
משנתנו לשני דברים כיצד הרי יש  
לאיש ולאשה זכות ספק בכתובה זו  
היא מנפה שאס ימות או יגרשנה  
תגזנה או כולה והוא מנפה שאס  
תמות בחייו יירשנה יפה כח זכותו  
מכ זכותה שהוא אוכל פירות הקרקע  
הנימחד לכתובתה תמיד ולא היא  
ועוד שהוא מוחזק ועומד והיא מחסרה  
גזינא ואס צ"ד למכור לאחר זו זכות  
ספקיה וזה זכות ספקיו שלו נמכר

צויתר משלה ולישנא דמתני' משמע ששמין זכות ספקיה דקתני כמה  
אדם רוצה ליתן שאס נתארמלה והא כיצד למימר שאותן דמים יתנו  
הזוממין שהרי לא זכות ספקיה צ"ד להפסידו אלא זכות ספקיו שהיו  
מחייבין אותו לפרוע מיד ויש לומר דה"ק שמין זכות ספקיה כמה  
אדם רוצה ליתן בטובת הנאה שלה ואותו לא ישלמו וכל השאר  
ישלמו שכל השאר היו מפסידין אותו בעדותם אצל אותן דמים לא  
היו מפסידין אותו שהרי גם עתה כשהזמנו אס היתה רוצה למכרה  
יתן לה הבעל צראון טובת הנאה זו או דלמא זכות ספקיו קאמר  
מתני' דלישמינן אותו דמים יתנו העדים ולא מחייבין להו כולי  
הא שיתנו לו הכתובה חוץ מטובת הנאה שמה לא היה נפסד  
בעדותן כל כך שאף כשהיו זוממין שמה ימות מחזר ותגבה הכל  
כי היא לא תמכרה לו בטובת הנאה אצל טובת הנאה יתנו לו  
שכן היו מפסידין אותו שאס לא הזמנו היה פורע מיד עכשיו שהזמנו  
יש לו זה זכות ספקיו בכתובתה ושאס נתארמלה דמתני' ה"ק  
אומדין כמה אדם רוצה ליתן בכתובה זו שהיא תלויה בצפק שאס  
נתארמלה תגזנה היא ואס מתה יירשנה צעלה ושמין בית דין זכות ספקיו  
ותנו לו: **רב חסדא** אמר צענו. זכות ספקיו של בעל אומדין  
כמה אדם רוצה ליתן זו ואותו יתנו הזוממין: **רב נתן** אמר צאשה.  
זכות ספקיה אומדין ואותו לא ישלמו (ו) (וכל השאר ישלמו) ואמר גדול  
הוא אצלן: **אמר רב פפא** צאשה. שמין כרצ נתן וכתובתה לא

ישלמו לו אלא העודף בכתובתה על הדמים הללו אצל לא נכסי מלוג שלה ואע"פ שאף נכסי מלוג היו מפסידין אותו בעדותן מלאלכול  
פירות בחייה ומלירש אותה במוותה אין משלמין דיכולין לומר אנו לא העדנו אלא על כתובתה ולא ידענו שהיו לה נכסי מלוג. ואני  
לא כך שמעתי וכך שמעתי רב חסדא אמר צענו לפי מה שהן נכסי הבעל אס עדיית אס ויזכיר אומדין את טובת הנאה  
(ג) כשהלוקח מדקדק צדק רב נתן אמר צאשה וצא רב פפא ופירש מאי וצאשה דקאמר רב נתן בכתובתה שאס ייחד לה קרקע  
לכתובתה צו ישומו. ולצי מגמגם זה חדא היכי מחייבין להו זכות ספקיה הלל לא היו מפסידין אותו אלא זכות ספקיו  
ועוד דהכי איצטרי ליה למימני רב חסדא אמר צענו וכו' והוא היכי מחייבין להו זכות ספקיה הלל לא היו מפסידין אותו אלא זכות ספקיו  
ועוד דהכי איצטרי ליה למימני רב חסדא אמר צענו וכו' והוא היכי מחייבין להו זכות ספקיה הלל לא היו מפסידין אותו אלא זכות ספקיו

**רוצה ליתן כו'.** דלי ודלי נתגרשה ע"י עדים אחרים, כי תמכשתי הן עדים זוממין הווי משלמין לו כל כתובתה, דהא צנו  
לאפסידו כולה מיני דקאמרי נתן לה, אלא שהאש שמה אינה עתידה ליעול כתובתה לעולם, שמה תמות ויירשנה צעלה ונמצא  
שלא היו מפסידין אותו כלום, לפיכך אין אומרים ישלמו לה כתובתה אלא אומרים כמה אדם רוצה ליתן לה מיד בכתובתה על  
הספק שאס נתארמלה או נתגרשה יעלנה הוא ואס תמות יירשנה צעלה והוא יפסיד מה שנתן ודמים הללו יתנו לו העדים,  
טובת הנאה זו מפסידין אותה מיד, שאס תנא למכרה בטובת הנאה זו לא תוכל (ב"ק פ"ג: 99).

(א) ס"א ממון ציד צעלו דקאמר ר"נ היינו דלא נעשה מעשה  
שעדיין לא שילם אלא שנגמר דינו לשלם: **משלשין** נמנו. אס שלשה  
עדים הן או ארבעה משלשין ביניהם בית דין נעשין שלש ביניהן  
לשחותם בפרעון איש לפי חלקו. אי נמי האי משלשין לישנא  
לשלמה מחלקין הפרעון בין  
ששתן הוא והא דכיון נמי אס ארבעה  
הן מרבעין: כל כמיניה. בתמיה. וכי  
יכול הוא לחזור צו ויפטר הנדון  
משלם: **טענו.** אינו ופלוני וחבירו  
אינו מודה: **והויבנו** ממון. צ"ד  
שהזמנו והעמידנו הנדון דין על  
הזמנו והייבנו צ"ד ומההוא שעתא  
ממונה הוא גדיהו ואין זה מרשיע עד  
עמנו שצדק הרשיעוהו אלהים: **כיון**  
**לנחניה** לא מצי מחייב ליה. שאינו  
נאמן על חבירו: **בתני'** שגירש  
**את אשתו.** בפנינו דיוס פלוני וזה  
אומר לא גרשתי ואיני חייב לה  
כתובה ונמצאו זוממין בעמנו הייתם:  
**והלא צין היום כו'.** כלומר מה ישלמו  
אלו אס תאמר כל הכתובה והלא שמה  
ימות או יגרשנה היום או מחזר וסופו  
ליתן לה כתובה נמצאו שלא היו  
מפסידין אותו כלום: **אומדין כמה**  
**אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו.**  
מסקפ שאס נתארמלה או נתגרשה  
יעלנה לוקח ואס מתה יירשנה צעלה  
ויפסיד מעותיו שנתן וצגמ' מפרש  
מאי קא מחייב להו תנא דמתני'  
ליתן: **גמ'** כיצד שמיך. כלומר  
מאי קא מחייב להו למימד דיש לפתור  
משנתנו לשני דברים כיצד הרי יש  
לאיש ולאשה זכות ספק בכתובה זו  
היא מנפה שאס ימות או יגרשנה  
תגזנה או כולה והוא מנפה שאס  
תמות בחייו יירשנה יפה כח זכותו  
מכ זכותה שהוא אוכל פירות הקרקע  
הנימחד לכתובתה תמיד ולא היא  
ועוד שהוא מוחזק ועומד והיא מחסרה  
גזינא ואס צ"ד למכור לאחר זו זכות  
ספקיה וזה זכות ספקיו שלו נמכר

## הגהות הב"ח

(א) גמ' העדתי. י"ב  
פירוש דכיון דלמור הכי  
חייב לשלם חלקו מדמי  
גדיהו אפי' אס דלא חסר כל  
שקרי ועד זומם דנקט רב  
לאו דוקא אלא אפי' לא  
החס אלא שאמר עדות  
שקר העדתי. אבל חסר  
ס"ל דוקא היכא דשז החס  
וס"ל להך שיעור דהא  
שקר העדתי. אבל חסר  
טעמא הוי דמד שזחם מצי  
למכור אתה העדתי ולא  
בקשמי להפסיד את חבירו  
מה שאין כן בשניהם  
הזומם דכיון דהשמיניה  
תורה לעדים שצאס  
להיזמם א"כ הראשונים  
בקשו להפסיד ולפי' נמך  
שהחס נמי כיון שאמר  
עדות שקר העדתי א"כ  
בקש להפסיד ממון חבירו  
שקרו חלקו חייב חסר  
כשהחס אפי' שלא חסר  
חבירו ח"ס המוס' דכיון  
דלמור הכי א"כ בקש  
להפסיד ממון חבירו  
בעדותו חלקו משלם חלקו  
והקפ"י ע"י דהא לית  
למ"ד דמשלם ממון נמך  
שהחס דכיון דלא אשתמיט  
בתלמודא כשז חסר  
דחייב כשז פטע לשלם  
נמך שהחס א"כ קשה  
(והשאר חסר: (ג) רש"י  
ד"ה אמר רב פפא כו'  
שהלוקח וכו' הלא. י"ב  
ותמה אמאי לא התיישב לו  
לפרש אומדין את טובת  
הנאה וכל השאר ישלמו  
וכהא אומדנא פלוגי ואפסר  
דעיקר ממונו נמצא  
דקשאי ל' חז דרבי  
למיתר רב חסדא אמר  
צנכס הבעל ותו כו':  
(ג) תוס' ד"ה צאמר וכו'  
תמנע דכיון דאמר הכי  
א"כ בקש וכו' אלא נראה  
דהא ליכא מאן דאמר  
דמשלם ממון אלא א"כ  
שניהם הזומם נמקס  
לכ"ל: (ו) בא"ד לפרש  
כדשארמר  
(ז) ד"ה כיצד מאס בא  
למכור הוא זכות ספקיו  
לאחר כיצד: (י) בא"ד  
השאר היו מפסידין:  
(י) בא"ד בכתובה של זו:

## מוסף רש"י

משלשין. לשון חלוקה  
לפי חשבון הוא (כתובות  
דף:). עד שיוזמו  
שניהם. ילף לה מקרא  
והנה עד שקר העד אצל  
מך (סוטה ג:). כל מקום  
שנאמר עד הכי לאן שיש  
(ותגיה סו: ובעיני' דקפסו  
ה:). כיון שהגיד שוב  
אינו חוזר ומגיד. דבר  
המכחש (ו) קראת ה' אס  
דמצי (ויקרא ה' אס) לה  
יגיד. להגידה מקיימה את  
קרא (סנהדרין מד:). נדבי  
עדות חדא הגדה כתיבה  
אס לא יגיד וגו' (כתובות  
יח:). אומדין כמה אדם

(א) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ב) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ג) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ד) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ה) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ו) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ז) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ח) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (ט) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (י) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יא) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יב) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יג) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יד) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יז) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יח) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (יט) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: (כ) פ"י בכתובת וכו' טעור ח"מ פ"י לא נכסי דביתו וע"י ש"ך שם פ"ק א' שהלכתי בזה: